

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 486/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. F. S., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. T. T., advokátska kancelária T., s. r. o., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 26/2013 z 30. mája 2013, ako aj jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. F. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2013 doručená sťažnosť Ing. F. S., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. T., advokátska kancelária T., s. r. o., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 26/2013 z 30. mája 2013 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“), ako aj jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva. V trestnej veci sťažovateľa vydal vyšetrovateľ Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie kontroly a inšpekčnej služby, úradu inšpekčnej služby, odboru boja proti korupcii a organizovanej kriminalite uznesenie o vznesení obvinenia ČVS: SKIS-42/BKOK-V-2013 z 23. mája 2013 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“). Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ priamo do zápisnice o výsluchu z 23. mája 2013 sťažnosť z dôvodu jeho nezákonnosti a nedôvodnosti. O sťažnosti rozhodol prokurátor Krajskej prokuratúry v T. uznesením sp. zn. Kv 52/2013 z 24. mája 2013 (ďalej len „uznesenie prokurátora“) tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú. Sťažovateľ považuje uznesenie o vznesení obvinenia, ako aj uznesenie prokurátora o zamietnutí jeho sťažnosti za *„arbitrárne a nezákonné rozhodnutia v prípravnom konaní, ktoré vo svojej podstate zakladajú nezákonne vznesené obvinenie sťažovateľa, pričom tieto nezákonné rozhodnutia slúžia ako podklad k rozhodnutiu Krajského súdu v Trnave o vzatí sťažovateľa do väzby, v dôsledku čoho je aj rozhodnutie o vzatí do väzby obvineného do väzby arbitrárne, nezákonné a protiústavné“*. Arbitrárnosť a nezákonnosť uvedených rozhodnutí podľa sťažovateľa vyplýva z toho, že vo vzťahu k jeho osobe neobsahujú zákonné vymedzenie skutku, ktorého sa mal dopustiť, v dôsledku čoho nie je splnená materiálna podmienka väzby sťažovateľa. Sťažovateľovi sa totiž dáva za vinu len jeho účasť pri spáchaní skutku označeného v uznesení o vznesení obvinenia ako skutok IV, pričom samotné vymedzenie tohto skutku je nezrozumiteľné, nedostatočné a nemá žiaden racionálny základ.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. Tp 50/2013 z 25. mája 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), a to z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré bolo uznesením krajského súdu o väzbe zrušené. Proti

uzneseníu okresného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd napadnutým uznesením zamietol a rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Podľa názoru sťažovateľa je jeho väzobné stíhanie nezákonné, a to pre neexistenciu materiálnych dôvodov väzby.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv tento poukázal na judikatúru ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že obsahom týchto ustanovení je právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej argumentoval, že všeobecné súdy konajúce v jeho trestnej veci mali najmä dôsledne „*zvážiť, či vymedzenie skutku je protiprávnym konaním (trestným činom), a súčasne stupeň podozrenia, že ak ide o trestný čin, ktorý spáchal sťažovateľ, vykazuje určitý vyšší stupeň pravdepodobnosti*“ odôvodňujúci obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa. Podľa sťažovateľa „*sa súdy pri rozhodovaní o väzbe nedostatočne vysporiadali s materiálnou podmienkou väzby (vymedzením skutku ako trestného činu), a súčasne s určením a odôvodnením stupňa podozrenia voči osobe sťažovateľa v predmetnej veci, ktoré v žiadnom prípade nedosahuje vyšší stupeň požadovaný Trestným poriadkom a Ústavou Slovenskej republiky*“.

Sťažovateľ tiež považuje uznesenie krajského súdu o vzatí do väzby za arbitrárne aj vo vzťahu k jednotlivým dôvodom väzby. Podľa sťažovateľa krajský súd odôvodnenosť kolúzne väzby žiadnym zákonným spôsobom nevymedzil, pokiaľ v napadnutom uznesení poukázal len na to, že ide o konanie, ktoré má znaky konania organizovanej skupiny a išlo o opakovanú činnosť, v ktorej boli zainteresované aj špeciálne subjekty – policajti. Uvedeným odôvodnením uloženia kolúzne väzby krajský súd však nešpecifikoval žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by toto uloženie väzby odôvodňovali. Vo vzťahu k odôvodneniu tzv. preventívnej väzby krajský súd podľa sťažovateľa žiadnym významným spôsobom neuviedol, v ktorých konkrétnych skutočnostiach spočíva obava z možného

pokračovania v páchaní trestnej činnosti u sťažovateľa. Krajský súd opätovne zovšeobecnil konanie všetkých obvinených bez zohľadnenia individualistického prístupu k jednotlivým obvineným, teda aj k sťažovateľovi. Pokiaľ krajský súd ako podporný argument odôvodňujúci preventívnu väzbu uviedol prebiehajúce trestné stíhanie sťažovateľa, uvedené tvrdenie je podľa sťažovateľa v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty, keďže predmetné konanie je podľa jeho názoru pred zastavením trestného stíhania.

V závere sťažnosti sťažovateľ namietal nezákonnosť uznesenia krajského súdu aj z dôvodu, že sa tento dostatočne nevyrovnal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa uvedenou v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezhoto takto rozhodol:

„1. Postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, zo dňa 30. 05. 2013, č. k. 3 Tpo/26/2013-163 o vzatí obvineného do väzby, boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1, ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave, zo dňa 30. 05. 2013, č. k. 3 Tpo/26/2013-163 o vzatí obvineného do väzby sa zrušuje.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu v Trnave, sťažovateľa prepustiť neodkladne z väzby na slobodu.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 320,80 €, ktoré je povinný Krajský súd v Bratislave zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Sťažovateľ v sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru. Uvedeným rozhodnutím krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, na základe ktorého bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, súčasne uvedené uznesenie okresného súdu zrušil a rozhodol o vzatí sťažovateľa (ako aj ostatných obvinených) do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;
- e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený

pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z obsahu sťažnosti, ako aj jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ je stíhaný za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V uznesení o vzatí do väzby okresný súd konštatoval danosť materiálnych podmienok väzby a v tejto súvislosti uviedol, že trestná činnosť obvinených (aj sťažovateľa) je preukázaná z výpovedí obvinených a svedkov, ako aj ďalšími listinnými dôkazmi. Skutočnosti zakladajúce dôvodnosť preventívnej väzby u sťažovateľa (ako aj u spoluobvinených) odôvodnil okresný súd tak, že išlo o opakovanú trestnú činnosť páchanú čiastočne organizovaným spôsobom, pričom vo vzťahu k sťažovateľovi poukázal aj na jeho aktuálne trestné stíhanie za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa vedené vyšetrovateľom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekciou kontroly a inšpekčnej služby, úradom inšpekčnej služby.

Proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, v ktorej v rámci rozsiahlej argumentácie vyvrátil najmä skutkové závery okresného súdu, na základe ktorých bola vyvodená danosť materiálnych podmienok väzby, pričom prezentoval názor, podľa ktorého je jeho väzba nezákonná vzhľadom na absenciu dôvodnosti jeho trestného stíhania.

Krajský súd v napadnutom uznesení jeho sťažnosť zamietol a súčasne zrušil uznesenie okresného súdu v celom rozsahu a rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd uviedol: „V prvom rade je dôležité uviesť, že po preskúmaní všetkých relevantných skutočností krajský súd zistil splnenie formálnej podmienky pre postup aký zvolil okresný súd v tej podobe, že vykonané dôkazy a to výsluchy všetkých obvinených ale i svedkov T. S., M. G., D. L., M. K. ako i ďalšími vo veci vykonanými dôkazmi je nepochybné, že tieto dôkazy obsahujú dostatočné podozrenie z toho, že skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania, sa stal a že ho spáchali práve všetci obvinení. V tejto súvislosti na margo sťažnosti obvineného S. zdôvodneného svojim obhajcom je potrebné uviesť, že trestné stíhanie ako i vznesenie obvinenia je absolútne v súlade so zákonom, pričom tieto dôkazy v dostatočnej miere obsahujú také skutočnosti, z ktorých je nepochybné podozrenie, že skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania, sa stal a že tieto skutky spáchali práve obvinení. Len v krátkosti krajský súd poukazuje na výpoveď obvineného Mgr. J. S., ktorý sa k spáchaniu trestnej činnosti priznal, pokiaľ ide o obvineného... P. B., tento sa k spáchaniu skutkov v bodoch 2), 3), a 4) doznal pričom uviedol, že bol motivovaný snahou dosiahnuť dobré výsledky. Zároveň usvedčil aj obvinených K., V. ako i D. Rovnako obvinený M. G. uviedol, že pri skutkoch v bodoch 2) a 3) bol prítomný ale nevedel o čo sa jedná, celé sa mu to nepáčilo. Obvinený F. S. tiež priznal, že bol prítomný pri skutku v bode 4), avšak nemá ani potuchy o čo ide. Pokiaľ ide o obvineného P. K., tento sa k spáchaniu skutkov pod bodmi 1), 2), 3), 4) doznal, pričom usvedčoval z ich spáchania i K. V., A. V., G. D. a Mgr. J. S., ako i P. B. Obvinený K. V. uviedol, že sa žiadnej trestnej činnosti nedopustil a obvinený A. V. uviedol, že bol pri skutkoch v bodoch 2) a 3), avšak vedome sa nedopúšťal žiadnej trestnej činnosti. Ďalší obvinený G. D. sa priznal k spáchaniu trestných činov v skutkoch pod bodmi 1), 2), 3), 4) a usvedčil zo spáchania aj všetkých ostatných spoluobvinených. Obvinená M. Š. na výsluchu využila svoje zákonné právo a k veci odmietla vypovedať.

Krajský súd vyhodnotil vyššie uvedené dôkazy v rozsahu potrebnom pre zváženie či v danom prípade prichádza do úvahy väzobné stíhanie obvinených a či sú splnené formálne podmienky pre väzobné stíhanie obvinených a dospel k záveru, že z výpovedí obvinených ale i ďalších vo veci vypočutých svedkov nepochybne vyplývajú skutočnosti,

ktoré v dostatočnej miere zakladajú podozrenie, že skutky, pre ktoré bolo vznesené obvinenie obvineným, majú znaky trestných činov, boli spáchané a sú dôvody na podozrenie, že ich spáchali práve obvinení a to buď formou organizovanej skupiny alebo spolupáchateľstva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že súd ako orgán rozhodujúci o väzbe je v rozhodovaní o väzbe garantom ľudských práv a slobôd, nie je však orgánom, ktorý vykonáva vyšetrovacie úkony alebo vykonáva dozor nad priebehom prípravného konania. Rozhodnutie o väzbe nie je rozhodnutím o vine, či nevine obvineného. Z toho dôvodu posúdenie sudcu pri rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby, nemôže byť zamerané na hodnotenie viny obvineného alebo dôkazov a to spôsobom upravených v § 2 odsek 12 Trestného poriadku ale je obmedzené len na skúmanie materiálnych a formálnych podmienok rozhodnutia o väzbe. V tomto smere preto námietka ohľadom dôvodnosti začatia trestného stíhania zo strany obvineného Ing. S. je absolútne neopodstatnená. V tomto smere preto i krajský súd postup okresného súdu považoval za správny a zákonný.“

Z už citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy) tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

V prípade uplatnenia uvedenej subsidiárnej právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

Ústavný súd zastáva názor, že z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

Krajský súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných na rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení okresného súdu, ktorý konštatoval existenciu formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby, a teda že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú spáchaniu skutkov, pre ktoré bolo trestné stíhanie začaté, ďalej že tieto skutky majú znaky trestného činu a že existujú dôvody na podozrenie, že skutky spáchal aj sťažovateľ, ako aj súčasné splnenie podmienky existencie dôvodov preventívnej väzby. Existenciu dôvodov kolúznej väzby okresný súd považoval za nepreukázanú. Okresný súd tieto svoje závery vyvodil z výpovedí obvinených, výpovedí svedkov a z listinných dôkazov, pričom krajský súd v tomto smere považoval postup okresného súdu za správny a zákonný, aj napriek zrušeniu jeho uznesenia na základe sťažnosti podanej krajským prokurátorom. Vo vzťahu k osobe sťažovateľa okresný súd výslovne uviedol, že *„predovšetkým vo vzťahu k obv. G. a F. S. je potrebné uviesť, že ich participácia na trestnej činnosti bola preukázaná výpovedami obv. P. K. a obv. G. D. Tí potvrdili, že tak G. ako aj S. vedeli o tom, že participujú na páchaní trestnej činnosti a že v tejto súvislosti sú žiadané i peniaze.“*

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že krajský súd považoval za dôvody kolúznej väzby zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (na rozdiel od právneho názoru okresného súdu) najmä „*samotnú povahu a charakter predmetnej trestnej činnosti, ktorá mala byť spáchaná organizovane, v skupine vzájomne previazanej, dôsledne premyslenej a plánovite po dlhšiu dobu a mali z nej plynúť finančné zisky, pričom sa na tejto trestnej činnosti podieľal i špeciálny subjekt a to policajti. Policajti, ktorí by mali byť strážcami zákona, konali v rozpore so záujmom štátu na riadnom výkone právomoci verejných činiteľov a na ochrane práva a povinnosti fyzických osôb, pričom konali premyslene, keď nežiadali peniaze od vodičov práve oni, aby neboli podozriví práve oni, ale prostredníctvom iných osôb. Vychádzajúc z týchto skutočností i podľa názoru krajského súdu je teda možné dôvodné predpokladať, že obvinení by mohli ovplyvňovať spoluobvinených a navyše svedkov – poškodených, ktorí neboli doposiaľ vypočutí po vznesení obvinenia, a to v snahe vyvinúť sa v danej trestnej činnosti. Rovnako nie je vylúčené, že v rámci vyšetrovania by mohli byť zistené i ďalšie skutky, ktoré by boli spáchané rovnakým spôsobom, a teda by mohlo dôjsť k vzájomným kontaktom zainteresovaných osôb s cieľom kolízie v záujme odstránenia alebo ovplyvnenia dôkazov, ktoré svedčia i v neprospech a usvedčujú ich zo spáchania trestnej činnosti.“. V rámci skúmania opodstatnenosti uvalenia preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa krajský súd stotožnil so skutočnosťami, ktoré konkretizoval okresný súd vo svojom rozhodnutí, keď v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že „*všetci obvinení napriek tomu, že niektorí mali stále zamestnanie, páchali aktuálnu trestnú činnosť predovšetkým za účelom dodatočného zárobku. Pritom sa nejednalo o jednorázovú trestnú činnosť ale trestnú činnosť vopred premyslenú, opakovanú a páchaná čiastočne organizovaným spôsobom. V prípade, že by nedošlo k odhaleniu trestnej činnosti je zrejmé, že v jej páchaní by obvinení pokračovali. Je teda možné konštatovať, že obvinení si páchaním trestnej činnosti zadovážovali minimálne dodatočný zdroj príjmov. U niektorých obvinených a to u obvineného Ing. S. a Ing. S. je potrebné skonštatovať, že v súčasnosti sú stíhaní vyšetrovateľom Ministerstva vnútra SR, úradu inšpekčnej služby za ďalšiu trestnú činnosť, v ktorej doposiaľ právoplatne nebolo rozhodnuté, pričom ďalší obvinený K. V. sa mal aktuálnej trestnej činnosti dopustiť v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia, teda u týchto obvinených navyše dôvody preventívnej väzby majú**

opodstatnenie v týchto skutočnostiach.“. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd predstrel súbor konkrétnych skutočností odôvodňujúcich dôvody kolúznej, ako i tzv. preventívnej väzby sťažovateľa, ako i ostatných obvinených, ktoré zhodnotil v ich vzájomných súvislostiach.

V tomto kontexte bolo poukázané na trestné stíhanie sťažovateľa v inej veci ako na skutkovú okolnosť, a nie ako na skutočnosť právnu, preto námietku právneho zástupcu sťažovateľa o porušení prezumpcie nevinu sťažovateľa, keďže jeho trestné stíhanie sa nachádza v štádiu „*pred zastavením*“, ústavný súd neakceptoval (napr. III. ÚS 34/07).

Postup všeobecných súdov pri vzatí obvineného do väzby a rozhodovaní o väzbe a jej ďalšom trvaní je upravený v § 71 a § 72 Trestného poriadku. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku vziať do väzby možno len obvinenú fyzickú osobu. Uznesenie o vzatí do väzby sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Pred rozhodnutím o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby musí byť obvinený vypočutý. O ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí,

ak zo žiadostí nevyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí, alebo ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby výslovne nepožiadal o výsluch a zároveň neuviedol nové skutočnosti súdu skôr než neznáme, ktoré sú významné pre rozhodnutie.

Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov týchto všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, sa ústavný súd nedomnieva, že by z tohto rozhodnutia vyplývala jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa právneho názoru ústavného súdu sú tieto odôvodnenia ústavnoprávne akceptovateľné. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru. Úvahy krajského súdu považuje ústavný súd za legitímne a celkom logické, pretože vzhľadom na povahu dôvodov vzneseného obvinenia, charakter a spôsob páchania trestnej činnosti ide o také skutočnosti, ktorými krajský súd mohol odôvodniť väzbu. Navyše, v prípade sťažovateľa išlo o prvotné rozhodnutie týkajúce sa zákonnosti väzby, keď vplyv charakteru a závažnosti trestnej činnosti na rozhodnutie súdu je výrazný, na rozdiel od nasledujúcich rozhodnutí súdu týkajúcich sa ďalšieho trvania väzby.

K ďalšej časti sťažnosti vo vzťahu k dôvodnému podozreniu zo spáchania trestného činu ako materiálnej podmienky uvalenia väzby ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sa uznáva, že „dôvodné podozrenie“ („reasonable suspicion“) treba považovať

za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe. Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho „dôvodnosť“ závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (rozsudok ESLP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia z 30. augusta 1990).

Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola podložená aj zodpovedajúcimi dôkazmi proti obvinenému. Pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. V tejto súvislosti je naopak potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním. Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (napr. IV. ÚS 383/04).

V tejto súvislosti ústavný súd tiež konštatuje, že väzba nie je trestom, ale je výlučne len procesným opatrením, ktorého účelom je dočasne zaistiť osobu obvinenú z trestného činu pre potreby prebiehajúceho trestného konania obmedzením jej osobnej slobody, nemá sankčnú povahu ani výchovné poslanie a nesmie byť prostriedkom na získanie priznania ani na uľahčenie trestného stíhania. Orgány činné v trestnom konaní a všeobecné súdy musia väzobné trestné veci prerokovávať v čo najkratšom čase a za súčasného rešpektovania ústavou a dohovorom garantovaných práv obvinených.

Ústavný súd sa nestotožňuje s tvrdeniami sťažovateľa o nedostatočnej individualizácii konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali jeho väzbu. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dostatočne ozrejmil, ktoré okolnosti boli podkladom na prijatie záveru o nevyhnutnosti väzobného stíhania sťažovateľa. Ústavný súd sa nedomnieva, že by závery krajského súdu vyznievali v tomto smere abstraktne. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že väzobné dôvody, ktoré sú dané u sťažovateľa, sú dané aj u ďalších

obvinených, o to viac, že trestnej činnosti sa dopúšťali čiastočne organizovaným spôsobom alebo formou spolupáchateľstva. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie krajského súdu obsahuje zákonné dôvody väzby, pričom tieto sú aj skutkovo konkretizované tak, aby sa dalo uzavrieť, že napĺňajú obavu vyjadrenú v znení dôvodov väzby, pre ktoré bol sťažovateľ do väzby vzatý. Rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať z ústavnoprávneho hľadiska za nedostatočne odôvodnené. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí o sťažnosti obvineného (sťažovateľa) vysporiadal s jeho relevantnými námietkami a po vyhodnotení jeho sťažnosti ako nedôvodnej ju zamietol.

Namietaný postup, ako aj uznesenie krajského súdu je v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami, ktoré obmedzujú zákonnú možnosť a zákonné predpoklady pozbavenia osobnej slobody v rozsahu ústavného princípu vyjadreného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2013